

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.410.034.03.2019

Pan
Waldemar Brzeziński
Prezes Okręgu Polskiego Związku Wędkarskiego
w Koninie
ul. Wyspiańskiego 1
62 – 510 Konin

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/19/088 – Dzierżawa i użytkowanie jezior i obwodów rybackich Skarbu Państwa

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Okręg Polskiego Związku Wędkarskiego w Koninie, ul. Wyspiańskiego 1, 62-510 Konin (dalej: Okręg albo OPZW).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Waldemar Brzeziński, Prezes Okręgu od 11 czerwca 2017 r. (dalej: Prezes).
Zakres przedmiotowy kontroli	Prawidłowość korzystania z obwodów rybackich.
Okres objęty kontrolą	Lata 2018 – 2019 ¹ , z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Jacek Młynarczyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/5/2020 z 8 stycznia 2020 r. (akta kontroli str. 1, 2-13)

¹ Dalej także: kontrolowany okres.

² Dz. U. z 2019 r. poz. 489, ze zm., dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W 2018 i 2019 roku Okręg, co do zasady, prawidłowo korzystał z siedmiu użytkowanych przez siebie obwodów rybackich Skarbu Państwa.

OPZW – z jednym wyjątkiem – wywiązywał się z obowiązków wynikających z zawartych umów użytkowania i dzierżawy obwodów rybackich. Podejmowane działania służyły zapewnieniu korzystania z tych obwodów w sposób zgodny z zasadami racjonalnej gospodarki rybackiej oraz sporządzonymi, aktualnymi operatami rybackimi (dalej: operaty). Operaty te zostały pozytywnie zaopiniowane przez uprawnione do tego jednostki. Zarybień dokonywano w sposób określony w ww. umowach i operatach, z uwzględnieniem - w sytuacji braku możliwości pozyskania zasadniczego sortymentu - kompensaty nakładów rzeczowych innym gatunkiem narybku.

Wykazywane przez Okręg wielkości połowów amatorskich i realizowanych w niewielkim zakresie połowów gospodarczych⁴, nie przekraczały limitów wynikających z operatów. O połowach gospodarczych, wbrew obowiązkowi określone w umowach dotyczących dwóch obwodów rybackich, nie powiadamiano jednak Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej (dalej: RZGW) w Poznaniu. Terminowo regulowano zobowiązania z tytułu korzystania z obwodów rybackich oraz przekazywano wymagane dane statystyczne, jednakże w zakresie wartości wprowadzonego do wód materiału zarybieniowego dane te były niezgodne ze stanem faktycznym.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

Prawidłowość korzystania z obwodów rybackich

1. W kontrolowanym okresie Okręg do prowadzenia gospodarki rybackiej wykorzystywał całą powierzchnię użytkowanych jezior, tj. 2 382,55 ha, w tym powierzchnię 2 371,36 ha siedmiu obwodów rybackich⁵ i powierzchnię 11,19 ha Jeziora Słowikowo Degnera, należącego do Lasów Państwowych. Podstawą korzystania z ww. obwodów i jeziora były umowy dzierżawy albo użytkowania zawarte przed 1 stycznia 2018 r.

Na podstawie umowy dzierżawy⁶ zawartej z Agencją Nieruchomości Rolnych (dalej: umowa z ANR), OPZW wykorzystywał do prowadzenia gospodarki rybackiej cztery obwody rybackie (nr: 24⁷, 29⁸, 272⁹ i 278¹⁰) o łącznej powierzchni 437,36 ha.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Połowy rybackimi narzędziami i urządzeniami połowowymi.

⁵ 1) obwód rybacki nr 5 - rzeki Warta (1 610,00 ha); 2) obwód rybacki nr 28 - zbiornika wodnego Słupca na rzece Mieszna – nr 2 (275,00 ha); 3) obwód rybacki nr 24 - Jeziora Kozięgłowy na cieku Biskupia Struga – nr 1 (73,50 ha); 4) obwód rybacki nr 278 - rzeki Noteć Zachodnia – nr 2 (46,36 ha); 5) obwód rybacki nr 29 - Jeziora Rusin w zlewni rzeki Mieszna – nr 1 (10,00 ha); 6) obwód rybacki nr 272 - Jeziora Suszewske na cieku bez nazwy w zlewni kanału Ostrowo – Gopło – nr 1 (307,50 ha); 7) obwód rybacki nr 26 - Jeziora Głodowskie na cieku Struga Kawnicka – nr 1 (49,00 ha).

⁶ Nr 14/D/J/1993-A z 31 grudnia 1993 r.

⁷ Jeziora Kozięgłowy na cieku Biskupia Struga na odcinku – nr 1. Obwód obejmował wody jezior Ostrowite i Kozięgłowy, wraz z wodami cieku Biskupia Struga na odcinku od jego źródeł do osi przepustu w miejscowości Izdębno na drodze wojewódzkiej Słupca – Kleczew, oraz wodami dopływów tych jezior albo tego odcinka cieku.

⁸ Jeziora Rusin w zlewni rzeki Mieszna – nr 1. Obwód rybacki obejmował wody Jeziora Rusin wraz z wodami dopływów tego jeziora.

⁹ Jeziora Suszewske na cieku bez nazwy w zlewni kanału Ostrowo – Gopło – nr 1. Obwód rybacki obejmował wody: jezior (Suszewske, Wójcińskie i Orchowo); cieku bez nazwy łączącego jezioro Orchowo z jeziorem Suszewske od jego źródeł do miejsca wypływu cieku z Jeziora Kownackie do osi przepustu na drodze gminnej Mleczce – Gaj; cieku bez nazwy łączącego Jezioro Wilczyńskie z Jeziorem Kownackie na odcinku od osi

Pozostałe trzy obwody rybackie nr: 5¹¹, 26¹², 28¹³ o powierzchni łącznej 1 934 ha użytkowano na podstawie trzech umów¹⁴ zawartych z RZGW w Poznaniu. Natomiast z ww. jeziora w obrębie leśnym Skorzęcin o powierzchni 11,19 ha korzystano na podstawie umowy dzierżawy¹⁵ zawartej z Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe – Nadleśnictwo Gniezno.

(akta kontroli str. 14-63)

2. Stosownie do wymagań art. 6a ust. 1 i 5 ustawy o rybactwie śródlądowym¹⁶, podstawą prowadzonej przez Okręg gospodarki rybackiej były operaty opracowane dla każdego z siedmiu obwodów rybackich. Operaty zostały sporządzone przez podmiot uprawniony do rybactwa¹⁷ w rozumieniu art. 4 ust. 1 ww. ustawy i pozytywnie zaopiniowane przez uprawnione jednostki¹⁸. Części opisowe i graficzne operatów odpowiadały wymogom § 4 i 6 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 29 marca 2002 r. w sprawie operatu rybackiego¹⁹, a przy sporządzaniu opinii o tych operatach dokonano czynności, o których mowa w § 11 ust. 2 pkt 1-3 ww. rozporządzenia. Jezioro w obrębie leśnym Skorzęcin nie było obwodem rybackim, nie sporządzano więc dla niego operatu.

(akta kontroli str. 64-95, 579-610, 742-785, 817-830)

3. W stosunku do użytkowanych przez OPZW obwodów rybackich nie ustanowiono obrębów ochronnych i hodowlanych, o których mowa w art. 15 ust. 2 oraz 2b – 3 ustawy o rybactwie śródlądowym. Marszałek Województwa Wielkopolskiego nie wydawał wobec ww. siedmiu obwodów decyzji, w trybie art. 6 ust. 3 ustawy o rybactwie śródlądowym, o zwolnieniu od obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej lub uznaniu zbiornika wodnego za nieprzydatny do prowadzenia takiej działalności.

(akta kontroli str. 16-17)

4. Szczegółowym badaniem NIK objęto obwody rybackie nr: 5, 24 i 29 (42,8%), w zakresie dokonywania przez Okręg nakładów rzeczowych przewidzianych na zarybienia, w szczególności przestrzegania minimalnej i maksymalnej ilości materiału zarybieniowego oraz jego rodzaju, tj. realizacji obowiązków wynikających z umów dzierżawy i użytkowania ww. obwodów rybackich oraz z operatów²⁰.

przepustu na drodze gminnej Świetne – Wilczyn do miejsca wpływu ciek do Jeziora Kownackie, wraz z wodami dopływów tych odcinków i jezior.

¹⁰ Rzeki Noteć Zachodnia nr 2. Obwód obejmował wody rzeki Noteć Zachodnia, na odcinku od linii prostej przechodzącej przez punkty położone na lewym i prawym brzegu tej rzeki, 150 m poniżej miejsca wypływu rzeki z Jeziora Piłka do linii prostej przechodzącej przez punkty położone na lewej i prawym brzegu tej rzeki 100 m powyżej miejsca wpływu rzeki do Jeziora Kamienieckie, wraz z wodami jezior Skubarczewo i Słowikowo oraz wodami dopływów tego odcinka rzeki.

¹¹ Obwód rybacki rzeki Warta – Nr 5 o powierzchni 1 610, 0000 ha (wymieniony i opisany pod pozycją 5 załącznika do rozporządzenia dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu z 30 kwietnia 2004 r. w sprawie ustanowienia obwodów rybackich – dalej: rozporządzenie Dyrektora RZGW w Poznaniu

¹² Obwód rybacki Jezioro Głodowskie na cieku Struga Kawnicka – nr 1 o powierzchni 49 ha, wymieniony i opisany w pozycji 26 załącznika do rozporządzenia Dyrektora RZGW w Poznaniu.

¹³ Obwód rybacki Słupca na rzece Meszna – nr 2 o powierzchni 275,0000 ha, wymieniony i opisany pod pozycją 28 załącznika do rozporządzenia Dyrektora RZGW w Poznaniu.

¹⁴ Dwie umowy z 15 grudnia 2004 r., oraz umowa z 1 lipca 2014 r.

¹⁵ Nr ZG.22.17.22.W.2017 z 5 maja 2017 r.

¹⁶ Dz. U. z 2019 r. poz. 2168, dalej: ustawa o rybactwie śródlądowym.

¹⁷ Trzy w 2014 r. i cztery w 2015 r.

¹⁸ Tj.: Instytut Rybactwa Śródlądowego im. Stanisława Sakowicza w Olsztynie (cztery opinie), Zespół Opiniujący Operaty Rybackie w Uniwersytecie Warmińsko – Mazurskim w Olsztynie (dwie opinie) i Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie – Wydział Nauk o Żywności i Rybactwie (jedna opinia).

¹⁹ Dz. U. z 2015 r. poz. 177.

²⁰ 1) Zgodnie z § 4 ust. 2 umowy nr 14/D/J/1993-A, dotyczącej obwodów rybackich nr 24 i 29, Okręg zobowiązany był do corocznego zarybienia jezior materiałem zarybieniowym o równoważności nie mniejszej niż 15% wartości odławianych ryb w ilościach i asortymentach, gatunkach i terminach uzgodnionych każdorazowo z wydzierżawiającym, chyba że operat rybacki stanowi inaczej. 2) Zgodnie z § 6 pkt d umowy

4.1. W operatach sporządzonych dla poszczególnych obwodów określono roczne ilości zarybień (minimalne i maksymalne) następującymi gatunkami ryb:

1) obwód nr 5 - szczupak w ilości 400-410 tys. szt. (narybek jesienny), węgorz obsadowy 20-20,2 kg (montee); sandacz 150-155 kg, karp 150-300 kg, sum europejski 100-105 kg, brzana 148-150 tys. szt., świnka 120-123 tys. szt., certa 100-103 tys. szt., boleń 100-103 tys. szt., kleń 50-51 tys. szt.

2) obwód nr 24 - szczupak 25-27 tys. szt., węgorz obsadowy Jezioro Ostrowite 45-60 kg i Jezioro Koziegłowy 45-60 kg, lin Jezioro Ostrowite 100-150 kg i Jezioro Koziegłowy 100-150 kg, sandacz Jezioro Ostrowite 11-12 tys. szt., karp Jezioro Ostrowite 135-140 kg i Jezioro Koziegłowy 145-150 kg, sum europejski Jezioro Ostrowite 30-35 kg,

3) obwód nr 29 - szczupak 80-100 tys. szt. (wylęg żerujący), węgorz obsadowy 30-35 kg, lin 60-80 kg, karaś pospolity 50-70 kg.

W operatach do wymienionych gatunków zaliczono zasadniczy asortyment materiału zarybieniowego, jednak w przypadku braku możliwości jego pozyskania zastrzeżono możliwość zastosowania innego materiału zarybieniowego po przeliczeniu wartości i teoretycznej przeżywalności ryb.

4.2. Zarybienia udokumentowane w księgach gospodarczych i protokołach zarybień analizowanych trzech obwodów rybackich nr: 5, 24 i 29 wyniosły:

A) w 2018 r.:

1) obwód nr 5 - szczupak 328 tys. szt. (wylęg żerujący - 82% wymaganej minimalnej ilości zarybienia określonej w operacie rybackim), węgorz obsadowy 16 tys. szt. (80%), sandacz 38,8 tys. szt. (narybek letni), karp 150 kg (kroczek - 100%), sum europejski 120 kg (kroczek - 114% maksymalnej dopuszczalnej ilości zarybienia określonej w operacie rybackim), brzana 80 tys. szt. (narybek wiosenny - 54%), świnka 188 tys. szt. (narybek jesienny - 152%) i 112,5 tys. szt. (narybek wiosenny - 100%), certa 154 tys. szt. (149%), boleń 260 tys. szt. (252%), kleń 116,7 tys. szt. (228%),

2) obwód nr 24 – szczupak, Jezioro Koziegłowy 25 tys. szt. (100%) i Jezioro Ostrowite 25 tys. szt. (100%), węgorz obsadowy Jezioro Ostrowite i Jezioro Koziegłowy po 90 kg (150%), lin Jezioro Ostrowite 200 kg (133%), sandacz Jezioro Ostrowite i Jezioro Koziegłowy po 12 tys. szt., karp Jezioro Ostrowite 300 kg (214%) i Jezioro Koziegłowy 300 kg (200%), sum europejski Jezioro Ostrowite 30 kg (100%) i Jezioro Koziegłowy 30 kg (100%),

3) obwód nr 29 – szczupak 80 tys. szt. (100%), węgorz obsadowy 30 kg (100%), lin 80 kg (150%), karaś pospolity 60 kg (120%),

B) w 2019 r.:

1) obwód nr 5 – szczupak 25 tys. szt. (wylęg żerujący - 6,3%), węgorz obsadowy 13,6 tys. szt. (wylęg żerujący - 68%), sandacz 37,5 tys. szt. (narybek letni), karp 350 kg (kroczek 116%), sum europejski 38 kg (kroczek 38%), certa (100 tys. szt. (narybek wiosenny - 100%), boleń 153 750 szt. (narybek jesienny 148%).

2) obwód nr 24 – szczupak Jezioro Ostrowite i Jezioro Koziegłowy po 25 tys. szt. (100%), węgorz obsadowy Jezioro Ostrowite i Jezioro Koziegłowy po 90 kg (150%) sandacz Jezioro Ostrowite i Jezioro Koziegłowy po 11 tys. szt. (narybek letni 100%), karp Jezioro Ostrowite 145 kg (103%) i Jezioro Koziegłowy 145 kg (100%), sum europejski Jezioro Ostrowite i Jezioro Koziegłowy po 30 kg (100%),

3) obwód nr 29 – szczupak 80 tys. szt. (narybek obsadowy - 100%), węgorz obsadowy 30 kg (100%).

(akta kontroli str. 96-196, 222, 231, 508, 524, 604, 615-620, 749, 762)

Według wyjaśnień Prezesa, zmiany wielkości zarybień poszczególnymi gatunkami ryb w okresach rocznych wynikały z konieczności uzupełnienia brakującego materiału zarybieniowego, którego nie wprowadzono do wód w latach poprzedzających z uwagi na brak dostępności tego materiału. Prezes podkreślił, że było to zgodne z zaleceniami zawartymi w protokole po kontroli przeprowadzonej w 2018 r. przez pracowników Urzędu Marszałkowskiego w Poznaniu (dalej: Urząd Marszałkowski).

(akta kontroli str. 96-196, 207-301, 429-430, 484, 486, 611)

Zweryfikowanie realizacji przez Okręg postanowień umowy z ANR w zakresie dokonywania zarybień materiałem zarybieniowym w wielkości 15% wartości odławianych ryb w ilościach, sortymentach i gatunkach, nie było dla kontrolowanego okresu możliwe, z uwagi na nieustalenie przez OPZW wartości ryb odłowionych w ramach połowów amatorskich.

(akta kontroli str. 96-196, 207-301, 429-430, 611-613, 636-654, 817-830)

5. Stosownie do wymagań § 4 ust. 4 umowy z ANR²¹ oraz § 5 pkt 5 umowy z RZGW w Poznaniu z 1 lipca 2014 r. i § 6 pkt e umów z RZGW w Poznaniu z 15 grudnia 2004 r.²², OPZW 10 pismami oraz przy wykorzystaniu poczty elektronicznej, terminowo powiadomił wydzierżawiających o planowanych 32 terminach 61 zarybień. W 28 protokołach zarybień (45,9%) odnotowano uczestnictwo przedstawiciela RZGW, a w 33 protokołach (54,1%) – brak jego udziału. Przyczyną nieuczestniczenia pracownika wydzierżawiającego w niektórych zarybieniach było nieporozumienie pomiędzy stronami w zakresie interpretacji treści części powiadomień postrzeganych przez RZGW jako wstępne i wymagające późniejszego doprecyzowania. Na skutek przedstawionej przez Okręg obszernej i merytorycznej argumentacji, Dyrektor RZGW w Poznaniu uznał zarybienia dokonane bez udziału przedstawicieli RZGW.

(akta kontroli str. 302-429, 706-714)

W piśmie z 18 lutego 2020 r., w wyniku analizy dokumentacji rybackiej OPZW dotyczącej protokołu zarybień nr 000070 z 4 grudnia 2019 r. RZGW zwrócił się o wyjaśnienie rozbieżności pomiędzy powiadomieniem o zarybieniu, a protokołem zarybień, tj. dokonania przez Okręg zarybienia sumem, którego nie wskazano w zawiadomieniu. W odpowiedzi z 24 lutego 2020 r. Prezes podał, że dokonano zarybienia gatunkiem ryb określonym w operacie rybackim oraz wykazanym we wcześniejszym zawiadomieniu o zarybieniu (z 28 października 2019 r.), zrealizowanym jedynie częściowo. Wskazał, że o planowanym zarybieniu sumem poinformowano RZGW także telefonicznie, co odnotowano w protokole zarybienia.

(akta kontroli str. 375-428, 706-714)

6. Stosownie do wymagań § 6 ust. 1 i 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 19 lutego 2013 r. w sprawie sposobu prowadzenia dokumentacji gospodarki rybackiej²³, OPZW prowadził w wersji elektronicznej

²¹ Zobowiązującego Okręg do pisemnego powiadamiania wydzierżawiającego o planowanym zamiarze zarybiania w terminie 14 dni przed datą zarybiania.

²² Zobowiązujących Okręg do pisemnego powiadamiania wydzierżawiającego o planowanym zamiarze zarybiania z wyprzedzeniem co najmniej na 7 dni przed datą zarybiania.

²³ Dz. U. poz. 326, dalej: rozporządzenie o dokumentacji gospodarki rybackiej.

księgę gospodarczą składającą się z ewidencji połowów ryb i raków, ewidencji amatorskiego połowu ryb oraz ewidencji zarybień.

(akta kontroli str. 96-301)

W dniach 19 lutego 2018 r. i 27 marca 2019 r. Okręg przekazał do Instytutu Rybactwa Śródlądowego im. Stanisława Sakowicza w Olsztynie zestawienia dotyczące gospodarki rybackiej prowadzonej w publicznych śródlądowych wodach powierzchniowych płynących (RRW – 23). W zestawieniu tym przedstawiono niezgodną ze stanem rzeczywistym wartość wprowadzonego do wód materiału zarybieniowego²⁴.

(akta kontroli str. 431-439)

W dniu 16 stycznia 2018 r. i 10 kwietnia 2019 r. Okręg przekazał pocztą elektroniczną do RZGW w Bydgoszczy oraz w Poznaniu zestawienia roczne, o których mowa w § 10 ust. 3 rozporządzenia o dokumentacji gospodarki rybackiej, zawierające m.in.: informacje zawarte w ewidencji amatorskiego połowu ryb sporządzonej za rok poprzedzający o dwa lata rok, w którym uprawniony do rybactwa sporządza zestawienie; informacje zawarte w protokołach zarybień, sporządzonych w roku poprzedzającym rok, w którym uprawniony do rybactwa sporządza zestawienie.

(akta kontroli str. 431-438, 621)

OPZW, stosownie do wymogu § 4 ust. 4 ww. rozporządzenia, przekazywał protokoły zarybień do potwierdzenia dyrektorowi RZGW albo osobie przez niego upoważnionej.

W księgach gospodarczych obwodów rybackich nr: 5, 24, 28, 272 wykazano dane o wielkości dokonanych zarybień inne niż dane ujęte w protokołach zarybień o numerach: 8 (podano 111 000 szt. zamiast 1 110 000); 59 (podano 13 500 szt. zamiast 135 000); 70 (podano 290 i 50 szt., zamiast 435 i 60 szt.); 36 (podano 26 000 szt., zamiast 260 000)²⁵. W toku kontroli dokonano stosownej korekty tych danych.

(akta kontroli str. 431-438, 490-525)

7. Zgodnie z § 11 ust. 1 i 2 umowy z ANR, zabezpieczenie zapłaty czynszu za dwa półrocza oraz za dodatkowy wyznaczony trzymiesięczny termin zapłaty zaległego czynszu, stanowił weksel in blanco wraz z deklaracją wekslową. Okręg składał też oświadczenie w formie aktu notarialnego o poddaniu się egzekucji w zakresie obowiązku zapłaty czynszu oraz wydania przedmiotu umowy. W umowie przewidziano również przypadki jej rozwiązania, w tym ze skutkiem natychmiastowym, a także naliczania opłaty za bezumowne korzystanie powiększonej o karę umowną (§ 12).

W umowie z RZGW w Poznaniu na użytkowanie obwodu nr 26 przewidziano m.in. prawo właściciela do żądania naprawienia szkody spowodowanej pogorszeniem stanu lub doprowadzeniem do degradacji biologicznej przedmiotu umowy (§ 6 ust. 4). Przewidziano także kary umowne w przypadku niezrealizowania albo jedynie częściowego zrealizowania nakładów rzeczowo-finansowych na zarybianie (§ 8 ust. 1). W umowach z RZGW na użytkowanie obwodu nr 5 i nr 28 również przewidziano analogiczne uregulowania (§ 7 i 9).

(akta kontroli str. 18-63)

²⁴ O czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

²⁵ Umowy dotyczące użytkowania tych obwodów rybackich nie zawierały postanowień obligujących Okręg do rzetelnego prowadzenia tych dokumentów. Postanowienie takie zawierała umowa na użytkowanie obwodu rybackiego nr 26 z 1 lipca 2014 r., zgodnie z którą OPZW było zobligowane m.in. do dokumentowania działań związanych z prowadzoną gospodarką rybacką w sposób rzetelny, systematyczny i zgodny ze stanem faktycznym (§ 5 pkt 6).

Okręg regulował zobowiązania z tytułu dzierżawy i użytkowania obwodów rybackich w terminach określonych w umowach, tj. do 28 lutego albo 31 marca następnego roku. W okresie objętym kontrolą zobowiązanie OPZW z tego tytułu wyniosło łącznie 26 157,13 zł za 2018 r. i 29 262,46 zł za 2019 r. Należności te zapłacono w wielkości określonej na podstawie faktur wystawionych przez RZGW na łączne kwoty odpowiednio: 29 474,12 zł i 29 262,46 zł. Różnica w kwocie 3 316,99 zł pomiędzy wysokością czynszu wynikającą z umowy z ANR, a tą zawartą w fakturze za 2018 r. i zapłaconą przez Okręg, wynikała z zawyżonej ilości dt żyta²⁶ (55 zamiast 5,5), przyjętej w wystawionej przez RZGW fakturze. W toku kontroli RZGW przesłało do OPZW fakturę korygującą.

(akta kontroli str. 624-634, 833)

8. Okręg prowadził rejestr amatorskich połowów ryb, o którym mowa w art. 7 ust. 2a ustawy o rybactwie śródlądowym. Dane zamieszczane w rejestrze były wykorzystywane do prowadzenia ewidencji połowów amatorskich, stanowiącej element składowy księgi gospodarczej. W księgach gospodarczych ujęto dane dotyczące amatorskiego połowu ryb na podstawie rejestrów połowu ryb z 2016 r., uwzględniając ilości i gatunki ryb podane w 183 zwróconych tego rodzaju rejestrów na 533 wydanych (34,3%), a w 2017 r. – podane w zwróconych 23 rejestrach (4,1% wydanych).

Starszy Specjalista ds. Zagospodarowania i Ochrony Wód w Okręgu podał, że nie są mu znane przyczyny nieprzekazywania ww. rejestrów przez osoby uprawiające amatorski połów ryb.

(akta kontroli str. 431-438, 443- 471)

9. W księgach gospodarczych obwodów rybackich, na podstawie rejestrów połowu ryb, wykazano amatorskie połowy ryb w wielkości 67 279,8 kg w 2018 r. i 126 255,4 kg²⁷ w 2019 r.

Prezes, w sprawie połowów amatorskich w ww. wielkości 126 255,4 kg – w sytuacji gdy zarybienia w roku poprzedzającym wynosiły około sześciu ton ryb, przy przyroście naturalnym dającym około 18 ton – wyjaśnił, że ta wielkość połowów wykazana w sprawozdaniu RRW – 23, ustalona na podstawie 23 z 558 wydanych rejestrów połowów (4,1%), jest mało wiarygodna. Jednocześnie wskazał, że najskuteczniejszą metodą określania ilości amatorskiego połowu ryb, która zapewniłaby, iż limity nie byłyby przekraczane, jest szacunkowe określenie wielkości połowu amatorskiego przez uprawnionego do rybactwa, na potrzeby statystyki²⁸.

Przewidywana, dopuszczalna operatami, roczna wielkość połowów amatorskich została określona na łącznym poziomie 5 661 150 sztuk oraz 2 830 575 kg ryb. Prezes wyjaśnił jednocześnie, że operaty określają maksymalne dzienne wielkości amatorskiego połowu ryb i nie są to codzienne wielkości uzyskiwanego połowu.

Wykazywane w księgach gospodarczych Okręgu roczne wielkości połowów amatorskich nie przewyższały ich dopuszczalnych wielkości określonych w operatach.

(akta kontroli str. 96-301, 566-606, 612, 635)

²⁶ Zgodnie z art. 6 ust. 4 ustawy o rybactwie śródlądowym, oddanie w użytkowanie obwodu rybackiego następuje w drodze konkursu ofert, przy czym maksymalna oferowana stawka opłaty rocznej za 1 ha powierzchni obwodu rybackiego nie może być wyższa niż równowartość pieniężna 0,5 dt żyta, ustalona według średniej ceny jego skupu, w zależności od rybackiego typu wody i jej położenia.

²⁷ Wielkości te stanowiły odpowiednią wielokrotność ilości złowionych ryb wykazanych w zwróconych rejestrach połowów ryb. Rejestr połowu ryb wydawany był 5% wędkarzy opłacających składki na ochronę i zagospodarowanie wód z roku ubiegłego.

²⁸ O którym mowa w załączniku nr 3 do rozporządzenia o dokumentacji gospodarki rybackiej („Objaśnienia do księgi gospodarczej” – ust. 12 pkt 1).

10. Połowy gospodarcze ryb wynoszące łącznie 265,6 kg w 2018 r. i 21,15 kg w 2019 r., stanowiły odpowiednio: 0,2% i 0,01% maksymalnych dopuszczalnych rocznych wielkości połowów określonych w operatach na 124 438,96 kg. Zgodnie z postanowieniami operatów, odłowy gospodarcze były prowadzone w ograniczonym wymiarze (np. co cztery lata dla obwodu rybackiego nr 29) i miały charakter selekcyjno-kontrolny. Przychody uzyskane z połowów gospodarczych wyniosły 3 802,70 zł w 2018 r. i 621,00 zł w 2019 r.

Połowy gospodarcze poszczególnych gatunków ryb przeprowadzano poza ich okresami ochronnymi²⁹, określonymi w § 7 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 12 listopada 2001 r. w sprawie połowu ryb oraz warunków chowu, hodowli i połowu innych organizmów żyjących w wodzie³⁰.

(akta kontroli str. 439-440, 441-442, 612, 635, 747, 831-833)

11. W okresie objętym kontrolą, Okręg pobierał opłaty za zezwolenia na amatorski połów ryb w dzierżawionych i użytkowanych obwodach rybackich. W latach 2018 i 2019, przychody z tego tytułu w postaci składek członkowskich na ochronę i zagospodarowanie wód³¹, w ilości odpowiednio: 11 132 i 11 364 opłat członkowskich, wynosiły odpowiednio: 1 013 228 zł i 1 172 833 zł. Wysokość składki określano uchwałą Zarządu Okręgu. Podstawę jej ustalenia stanowiły kalkulacje kosztów ochrony i zagospodarowania wód oraz ilości sprzedanych składek za rok ubiegły. W 2018 r. wynosiła ona 112 zł, a w 2019 r. -125.

(akta kontroli str. 431-438)

12. Sposób wypełniania przez OPWZ obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej w użytkowanych obwodach rybackich był przedmiotem dwóch kontroli pracowników Urzędu Marszałkowskiego.

W 2018 r. kontrolę zrealizowano w związku z upływem terminu wyznaczonego do usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych w wyniku oceny przeprowadzanej w okresie od 17 grudnia 2015 r. do 18 stycznia 2016 r. Dokonano oceny wypełniania obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej w obwodach rybackich nr: 5, 24, 28, 29, 272 i 278 stwierdzając, że Okręg przeprowadzał brakujące zarybienia. Według opinii Marszałka Województwa, nie zostały one jednak uzupełnione w całości i w kolejnych latach należało je systematycznie uzupełniać, pamiętając o obowiązku prowadzenia bieżących zarybień.

W 2019 r. kontrola obejmowała okres od lipca 2014 r. do grudnia 2018 r. W wyniku kontroli obwodu rybackiego nr 26 stwierdzono, że prowadzona dokumentacja odpowiadała wymaganym wzorom określonym w rozporządzeniu o dokumentacji gospodarki rybackiej, z wyjątkiem trzech protokołów zarybień, które sporządzono na nieaktualnym wzorze. Ponadto z ustaleń tej kontroli wynikało, że: Okręg posiadał umowę, na podstawie której użytkował obwód rybacki; operat wraz z opinią uprawnionej jednostki sporządzono zgodnie z wymogami rozporządzenia o operacie; zawiadamiano przedstawiciela właściciela wody o planowanych terminach zarybienia; w okresie od lipca 2014 r. do grudnia 2018 r. przeprowadzono wymagane zarybienia; OPWZ posiadał faktury i rachunki zakupu oraz świadectwa lekarsko – weterynaryjne o dobrym stanie zdrowotności wprowadzonego do wód materiału zarybieniowego; ewidencjonował gospodarczy oraz amatorski połów ryb. Według oceny kontrolujących, we właściwy sposób wywiązywano się z obowiązku prowadzenia racjonalnej gospodarki rybackiej w użytkowanym obwodzie rybackim.

(akta kontroli str. 479-480,486)

²⁹ W kwietniu, maju, czerwcu, lipcu, sierpniu, wrześniu i listopadzie 2018 r. oraz maju i lipcu 2019 r.

³⁰ Dz. U. z 2018 r. poz. 2003.

³¹ W jej części płaconej na rzecz OPZW, uprawniającej do wędkowania we wszystkich wodach użytkowanych albo dzierżawionych przez Okręg.

13. W kontrolowanym okresie utworzona przez Okręg Społeczna Straż Rybacka (dalej: SSR) corocznie podlegała kontroli Państwowej Straży Rybackiej w Poznaniu. Kontrolami w latach 2018 i 2019 objęto m.in.: realizację nałożonych na SSR zadań wynikających z przepisów prawa; prawidłowość wykonania obowiązków przez komendanta i strażników SSR oraz efektywność działań podejmowanych w latach 2017 i 2018. Z protokołów kontroli wynika, że w ww. latach przeprowadzono odpowiednio: 395 i 418 patroli, skontrolowano: 1 183 i 1 507 osób, pouczone: 101 i 201, ujawniono: 104 i 203 wykroczenia oraz trzy przestępstwa w 2018 r.; do sądów koleżeńskich PZW i Policji skierowano: jedną i 37 spraw; ujawniono: 43,9 kg i 196,6 kg porzuconych ryb oraz 81 i 152 porzuconych przedmiotów służących do ich połowu. W wyniku kontroli m.in. uznano za prawidłowe prowadzenie dokumentacji i notatników strażników oraz ustalono, że sprawozdania kwartalne były terminowo przesyłane. Stwierdzone w toku kontroli w 2018 r. uchybienie dotyczyło nakładania w 2017 r. pouczeń przez strażników SSR, do czego nie byli oni uprawnieni.

(akta kontroli str. 665-660, 661-705)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W okresie objętym kontrolą Okręg nie powiadamiał RZGW w Poznaniu o terminie połowów gospodarczych dokonywanych przez OPZW w obwodach rybackich nr 5 i 28, co naruszało § 6 pkt e umów z 15 grudnia 2004 r. na oddanie tych obwodów w użytkowanie. Zgodnie z tym postanowieniem umowy, użytkownik był zobowiązany do powiadamiania właściciela, z wyprzedzeniem co najmniej siedmiu dni, o terminie m.in. połowów w obwodzie rybackim - pismem, pocztą elektroniczną, faksem lub telefonicznie.

Prezes wyjaśnił, że z uwagi na znikome ilości połowów gospodarczych oraz brak możliwości dokładnego wskazania godziny ich rozpoczęcia i zakończenia, a także przewidzenia warunków pogodowych, podanie w zawiadomieniu dokładnego terminu połowu, w razie braku jego realizacji stanowiłoby wprowadzanie wydzierżawiającego w błąd.

(akta kontroli str. 19-20, 36, 48, 96-196, 207-301, 429-430, 439-442, 635)

NIK wskazuje, że ww. postanowienia obu umów nie przewidują wyjątków od obowiązku powiadamiania, a jeżeli jest on w świetle opisanych przez Prezesa okoliczności nadmiernie uciążliwy, to Okręg powinien rozważyć renegecjowanie umowy z RZGW w Poznaniu w tym zakresie.

2. W przekazanych przez Okręg w dniach 19 lutego 2018 r. i 27 marca 2019 r. do Instytutu Rybactwa Śródlądowego im. Stanisława Sakowicza w Olsztynie obowiązkowo sporządzanych zestawieniach za 2017 oraz 2018 r., dotyczących gospodarki rybackiej prowadzonej w publicznych śródlądowych wodach powierzchniowych płynących (RRW – 23), wykazano niezgodne ze stanem faktycznym dane o wartości wprowadzonego do wód materiału zarybieniowego. Wpisano w nich odpowiednio w poszczególnych latach: 851 920 zł i 779 116 zł, podczas gdy wartość zarybienia, według ksiąg gospodarczych i dowodów źródłowych, wyniosła odpowiednio: 870 595 zł i 850 826,30 zł. Zgodnie z art. 7 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej³², jeżeli badanie statystyczne jest prowadzone na zasadzie obowiązku, respondenci są obowiązani do udzielenia i przekazania prowadzącemu badanie danych zgodnych ze stanem faktycznym.

³² Dz. U. z 2020 r. poz. 443.

Starszy Specjalista ds. Zagospodarowania i Ochrony Wód w Okręgu podał, że różnice te wynikają z oczywistych omyłek pisarskich i rachunkowych i były spowodowane nieuwzględnieniem w sprawozdaniach wartości zarybień kleniem i niewłaściwym wykazaniem (zaniżonych albo zawyżonych) wartości zarybień linem. Zadeklarował on, że stosowne korekty zostaną sporządzone i przesłane wraz ze sprawozdaniem za 2019 r.

(akta kontroli str. 431-439)

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o podjęcie działań w celu zapewnienia:

- 1) każdorazowego powiadamiania RZGW w Poznaniu o terminie połowów gospodarczych dokonywanych przez OPZW w obwodach rybackich nr 5 i 28,
- 2) przekazania do Instytutu Rybactwa Śródlądowego im. Stanisława Sakowicza w Olsztynie skorygowanych zestawień RRW – 23 za lata 2017 i 2018, zawierających zgodne ze stanem faktycznym dane o wartości wprowadzonego do wód materiału zarybieniowego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 7 kwietnia 2020 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Jacek Młynarczyk
główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor
z up. Tomasz Nowiński
p.o. Wicedyrektor

.....
Podpis

.....
Podpis

